
Пакет "Делор" I: Пакетът "Делор" I е пакет за реформи, представен от Комисията през 1987 г. Предложенията засягат реформата на финансовата система на ЕО, ограничаването на селскостопанските разходи, увеличава-нето на структурните фондове, както и нови правила за воденето на бюд-жета. Те образуват основата за решенията на Европейския съвет през фев-руари 1988 г. в Брюксел и заедно с Единния европейски акт бяха важна пред-поставка за осъществяването на програмата за вътрешния пазар (? бюд-жет и финанси).

Пакет "Делор" II: След подписването на Договора от Маастрихт Коми-сията представи през февруари 1992 г. пакета "Делор" II, който предвижда едно средносрочно финансово планиране в ЕС. Осъществяването на решени-ята от Маастрихт трябва да бъде гарантирано с увеличено бюджетно оси-гуряване. Преди всичко бе необходимо да се отчитат целите по отношение на конкурентоспособността, на икономическото и социалното сближаване на държавите членки (кохезия), както и на разширяването на международ-ната отговорност на ЕС. През декември 1992 г. пакетът бе приет от Евро-пейския съвет в Единбург. Между другото той съдържа поетапно повишава-не на собствените средства на ЕС от 1,2% до 1,27% от брутния обществен продукт до 1999 г., по-нататъшно увеличаване на структурните фондове, както и създаването на един кохезионен фонд (фонд за сближаване) (? бюд-жет и финанси).

Пакт за заетостта: На срещата на Европейския съвет в Кьолн през юни 1999 г. държавните и правителствените ръководители на страните от ЕС решиха да създадат европейски пакт за заетостта (? политика на зае-тостта). Пактът си поставя за цел да обедини всички актьори в една обща стратегия на политиката на заетостта, да създаде по-удобни общи иконо-мически рамкови условия и да включи борбата срещу безработицата в една средно- и дългосрочна концепция. За тази цел финансовата, паричната поли-тика и политиката на заплащане трябва да бъдат съгласувани помежду им. Пактът за заетостта не води до нови правомощия на ЕС. Конкретно реше-нието от Кьолн предвижда да се проведе диалог относно тази политика с участие на социалните партньори и на политическите власти, както и на носещите отговорност за валутната политика на ЕС.

Пакт за стабилност за Югоизточна Европа: Пактът за стабилност за Югоизточна Европа трябва да отвори пред страните от региона перспек-тивата за влизане в ЕС (? разширяване). На 30 юли 1999 г. държавните и правителствените ръководители от около 30 държави инициираха в Сарае-во пакта за стабилност (? Централна и Източна Европа). От региона в него се включиха Албания, Босна и Херцеговина, България, Хърватска, Унга-рия, Македония, Румъния, Словения, Турция и Черна гора - като наблюдател. Чрез пакта, който бе предложен от германска страна, общността от дър-жави ще помага с голямото участие на Европейския съюз на държавите от региона при справянето им с техните политически и икономически пробле-ми и ще тласка напред приближаването им към евроатлантическите струк-тури. Пактът за стабилност на три "работни маси" трябва да се занимае с областите демократизиране на Балканите, проблеми на сигурността и ико-номиката. Първоначално Югославия бе изключена от Пакта и взе отново участие едва след демократичните промени в Сърбия.

Пакт за стабилност и растеж: Договореният през юни 1997 г. пакт за стабилност и растеж трябва да

осигури бюджетната дисциплина на държа-вите членки на Икономическия и валутен съюз. За тази цел той предвижда строгост на бюджетната процедура и процедури при прекомерни дефицити. С изключение за временни периоди на рецесия и за извънредни събития, като природни бедствия, споразумението налага санкции на държавите членки, чиито дефицити са над 3% от brutния вътрешен продукт. Ако намаление-то на brutния вътрешен продукт на една държава членка за една година е по-малко от 0,75%, тогава страните с прекалено големи дефицити трябва да извършат корекции на бюджета в рамките на определен срок. Ако това не стане, "по правило" Съветът взема решение за налагане на санкции - пър-воначално под формата на безлихвен депозит. Санкциите - най-малко 0,2% и максимум 0,5% от brutния вътрешен продукт - се трансформират след две години в парична глоба, ако съответният бюджетен дефицит продължа-ва да бъде прекалено голям.

Парижки договори: Влезлите в сила на 5 май 1955 г. Парижки договори между Белгия, Федерална република Германия, Франция, Великобритания, Италия, Канада, Люксембург, Холандия и САЩ уреждат сътрудничество-то между ФРГ и западните сили. Те сложиха край на окупационния режим и Федерална република Германия получи суверенитет в широки размери. Ос-вен това Парижките договори регламентираха решението за присъединява-нето на ФРГ към НАТО и разширяването на Брюкселския пакт в Западноев-ропейски съюз, както и допълването на договора за Германия.

Партньорство за присъединяване: В рамките на сключените след 1998 г. партньорства за присъединяване със страните, които желаят да станат членове на ЕС, преди разширяване на ЕС трябва да бъдат установени прио-ритетите при приемане на съвкупността от закони на Общността. За та-зи цел страните кандидатки изготвят графици и програми, които се коор-динират двустранно с Европейската комисия и се доразвиват. Подкрепят се необходими реформи в рамките на програмата ФАР, както и чрез финан-сов инструмент от селскостопанската и структурната политика.

План "Вернер": Планът "Вернер" е докладът, изготвен от един коми-тет под ръководството на тогавашния люксембургски министър-председа-тел и министър на финансите Пиер Вернер относно поетапното развитие на ? Икономическия и валутен съюз (ИВС). Той бе представен през октом-ври 1970 г. и предвиждаше поетапното създаване на ИВС на три етапа до 1980 г., което трябваше да бъде осъществено чрез валутно сътрудничес-во, координация на конюнктурните политики, премахването на границите за движението на капитали и едно регионално финансово изравняване. Пър-вият етап започна през 1971 г. Раздалечаването на валутите една от друга и връщането към националните стратегии за преодоляване на кризите поп-речиха на по-нататъшното осъществяване на плана.

План "Шуман": Представеният през май 1950 година от френския вън-шен министър Робер Шуман план за частична интеграция даде тласък за създадената през 1952 година Европейска общност за въглища и стомана (ЕОВС). По този начин бяха реализирани различни интереси: докато Фран-ция имаше интерес да постави под общ контрол германската въгледобивна и стоманодобивна промишленост, за да изключи в бъдеще възможността за нова война, то все още несuverенната Федерална република Германия изпъл-зва шанса да бъде призната като равноправен участник сред шестте член-ки, а също така и възможността за помирение, което следваше от едно такова

сътрудничество.

Планове "Фуше": Плановите "Фуше" бяха опит да се създаде обща политическа рамка за сътрудничество между държавите от ЕИО. Изработеният през ноември 1961 г. от френския посланик Фуше, съгласно представите на френския президент Дьо Гол план, предвиждаше процедура на съгласуване между държавите членки. След като първият проект предизвика много желязания за промени, през януари 1962 г. френската делегация неочаквано представи втори план "Фуше", който бе отхвърлен от другите страни от ЕИО като крачка назад. Причините за провала бяха различните представи за интеграцията: докато Франция се стремеше към Европа на независимите отечества, другите държави от ЕИО желаеха интеграция със самостоятелни европейски институции.

Повеля за съгласуваността: Съгласно чл. 3 от ДЕС Съюзът разполага с единна институционална рамка, която осигурява взаимната обусловеност и приемствеността на мерките за постигане на неговите цели при същевременно запазване и доразвиване на обществените норми и закони. Чл. 11 от ДЕС предвижда, че в рамките на сътрудничеството в ? Общата външна политика и политика на сигурност страните трябва да се въздържат от всяко действие, "което противоречи на интересите на Съюза или което би могло да навреди на неговата ефективност в международните отношения в качеството му на една съгласувана сила". По този начин трябва да бъде гарантирана висока степен на съгласуваност между политическите сфери, организирани в рамките на Общността, и тези, организирани между държавите.

Поетапна интеграция: Поетапната интеграция означава политически обединителен процес с различни скорости или с различна интензивност. В тази връзка идеята за "Европа на две скорости" означава, че задълбочаването на Общността първоначално ще се осъществява само от онези държави членки, които са в състояние да направят това. Предимство на този модел е, че скоростта на обединение не зависи от най-бавната страна или от тази, която най-често се противопоставя на интеграцията. От друга страна, възможна опасност при поетапната интеграция е разпадането на общия интеграционен път. Примери за поетапна интеграция в Договора на ЕО могат да се намерят при постановките за Икономическия и валутен съюз (чл. 121 от ДЕО) и за политиката в областта на околната среда (чл. 176 от ДЕО). Освен това страните членки, които искат засилено да си сътрудничат, занапред могат да извършват това съгласно правилата на съдържащата се в Договора от Амстердам и модифицирана в Договора от Ница клауза за гъвкавост (чл. 43-45 от ДЕС), но при определени условия (? при даване гъвкавост на интеграционния процес).

Политически комитет и комитет за сигурност (ПККС): В рамките на междуправителствената конференция за ? Договора от Ница Политическият комитет става Политически комитет и комитет за сигурност. Съгласно чл. 25 от ДЕС този орган, съставен от представители на държавите, следи международното положение и чрез становища допринася за установяване на политиките. Той се занимава с всички аспекти на ? Общата външна политика и политика за сигурност и осъществява политическия контрол и стратегическото ръководство на операциите за овладяване на кризисни ситуации.

Правни актове на органите на Общността: Правните актове на Съвета и на Комисията могат да

бъдат издавани в различни форми: регламенти-те важат непосредствено като закон за всяка страна членка; директивите задължават страните членки да създадат съответни разпоредби, при кое-то на тях им е запазено правото да определят формата и средствата за постигането на целта; решенията се отнасят до отделни случаи и са на-сочени към държави членки, фирми или отделни лица и имат непосредствено правно действие; препоръките и становищата не са задължаващи. Това ва-жи и за програмните решения на Съвета.

Право на петиции: Съгласно чл. 21 и 194 от ДЕО гражданите на ЕС мо-гат да отправят петиции пред Европейския парламент по директно засяга-щи ги въпроси, които попадат в сферите на дейност на Общността.

Прагови цени: Праговите цени са минимални цени, по които селскостопански продукти могат да бъдат внасяни в ЕС. Цените на селскостопански-те продукти, намиращи се под праговите цени, се оскъпяват чрез изравнява-ния и мита дотолкова, че да достигнат праговата цена. Целта на тази мяр-ка е местните фермери да бъдат защитени от евтино произвеждащите фер-мери от трети страни (? селскостопанска политика).

Преговори за присъединяване към ЕС: В преговорите за присъединяване се преговаря по начините на влизане в ЕС, свързаното с това приемане на *acquis communautaire*, както и необходимите промени на Договорите на ЕС, които се налагат от приемането на нови членове (? разширяване). Съглас-но чл. 49 от ДЕС тези материи се регулират в съответно споразумение между страните членки и държавата, която е подала молба за членство. През март 1998 г. бяха започнати официални преговори за присъединяване с Естония, Полша, Словения, Чешката република, Унгария и Кипър. През фев-руари 2000 г. бяха открити преговорите с България, Литва, Латвия, Малта, Румъния и Словакия. Освен това има депозирани молби от Швейцария и Тур-ция. Последната бе определена на срещата на върха в Хелзинки през 1999 г. като страна кандидат за членство.

Пречки в търговията: С премахването на митата и на количествените ограничения в движението на стоките между държавите ЕО се доближи още повече към целта си да изгради вътрешния пазар. Но извън това свободното движение на стоките може да бъде възпрепятствано чрез косвени (нета-рифни) търговски пречки. Към тях принадлежат такси за внос и технически търговски пречки, които съществуват между държавите от ЕО на основа-та на правни различия или различни стандарти за качество - например при правото в областта на хранителните продукти или на лекарствата. Чрез хармонизация, стандартизация и уеднаквяване на правото или взаимно приз-наване на разпоредбите в хода на окончателното установяване на ? общия пазар в края на 1992 г. съществуващите пречки в търговията бяха отстра-нени в широки размери.

Принцип на облагане в страната на предназначение (т. е. на потребе-ние на стоката): Ако данъкът върху оборота се събира съгласно принципа на страната на предназначение, то тогава при износ стоката първо се осво-бождава, т.е. данъкът върху оборота на страната на произход се изважда, а после стоката се облага с данъка върху оборота на страната на предназ-начение. И тъй като валидните регламенти за преход на данъка добавена стойност пречат на трансграничната дейност, то в хода на пълното уста-новяване на ? вътрешния пазар Европейската комисия полага усилия при данъците върху оборота да се премине от този действащ засега принцип към принципа на страната

на произход. Тогава изваждането и прибавянето на данъка на стоката при износ, съответно при внос, ще отпадне и незави-симо от страната на предназначение ще важи данъкът върху оборота на страната на произход.

Принцип на облагане в страната на произход на стоката: Принципът на страната на произход регулира митническо-тарифното и правното тре-тиране на внасяните стоки. Така вносите подлежат на разпоредбите, догово-рени със страната на произход на стоките. При данъчното третиране принципът на страната на произход не се прилага. Тъй като в ЕС все още не се е постигнало изравняване на косвените данъци, то при движението на зана-ятчийски стоки между две държави при износ стоките се освобождават на границата от данък и при внос отново се облагат с данък - следователно данъчното облагане става в страната на предназначение. Чрез премахване на граничния контрол от 1 януари 1993 г. бе необходима система за оповес-тяване, която прехвърля контрола в предприятията. В рамките на едно, все още ненамерено окончателно решение, облагането с данъка добавена стой-ност за повечето стоки трябва да се извършва в страната на произход. Частните потребители могат да придобиват и да внасят за лична употре-ба повечето стоки по условията, валидни в страната на произход.

Принцип на субсидиарността: Договорът от Маастрихт, който влезе в сила през 1993 г., въведе в договора за ЕО произхождащия от християнско-то социално учение принцип на субсидиарността. Принципът, съдържащ се в чл.5 от ДЕО, гласи, че в областите, които не попадат в нейната изключител-на компетентност, Общността може да действа само "доколкото и докъде-то целите на предвидените мерки не могат да бъдат постигнати в доста-тъчна степен на равнище държави членки и вследствие на това, поради своя обхват или своите въздействия, могат по-добре да бъдат постигнати на рав-нище Общност". За да се гарантира стриктното спазване на принципа на суб-сидиарността, към Договора от Амстердам бе приложен "Протокол за при-ложението на принципите на субсидиарността и на относителността".

Производство за нарушение на договора: Едно производство за наруше-ние на договора е съдебно производство пред ? Съда на Европейската общ-ност (Съд на ЕО) срещу държава членка, при което се проверява дали е налице за нарушение на договора. В случай на предполагаемо нарушение на договори-те инициатива могат да проявят държавите членки (чл. 227 от ДЕО) или Европейската комисия (чл. 226 от ДЕО). Договорът от Маастрихт за пър-ви път дава възможност на Съда на ЕО при неизпълнение на неговите присъ-ди да налага принудителни вземания срещу държавите членки (чл. 228 на ДЕО). От 1997 г. Европейската комисия използва възможността да отправя иск към страни членки за принудителни вземания заради неизпълнение на нало-жени им от Съда на ЕО присъди.

Пространство на свободата, сигурността и правото: В Договора от Амстердам (1999) Европейският съюз предвижда поетапно да изгради и да развива едно пространство на свободата, сигурността и правото (раздел IV, чл. 61 от ДЕО). За това в рамките на пет години след влизането в сила на Договора трябва да бъде осигурено свободното движение на хора без гра-ничен контрол. За да се предостави степен на защита и сигурност, която най-малкото отговаря на тази при Шенгенското споразумение, премахване-то на контрола се допълва от редица съпътстващи мерки, които досега бяха поставени в междудържавната област правосъдие и вътрешни работи. Те обхващат областите

контрол на външните граници, правото на предоставяне на убежище, имиграцията (? имиграционна, визова политика, политика за предоставяне на убежище), борбата с престъпността, административно-техническото сътрудничество (? сътрудничество по наказателни дела). В рамките на пет години тези мерки, които първоначално се решаваха на междудържавно ниво, трябва да бъдат приети в правото на Общността. Европейският съвет от Тампере прие през октомври 1999 г. решение за създаването на единно пространство на правото и одобри съответните директиви и приоритети.

Процедура за изменение на договора: Държавите членки или Европейската комисия могат да представят на Съвета на Европейския съюз проекти за изменение на текстове на Договора (чл. 48 на ДЕС). След изслушване на Европейския парламент и - в дадени случаи на Комисията - Съветът може да свика междуправителствена конференция на държавите членки, която тогава договаря измененията (? институционални реформи). Изменението на Договора трябва да бъде ратифицирано от всички държави членки в съответствие с техните конституционни разпоредби. След Единния европейски акт (1987), Договора от Маастрихт (1993) и Договора от Амстердам (1999) ? Договорът от Ница е четвъртата голяма реформа на Римските договори. За тази цел през февруари 2000 г. бе свикана междуправителствена конференция, която приключи през декември 2000 г. с представяне на един проектодоговор. След подписването на Договора от Ница на 26 февруари 2001 г. процесът на ратификация трябва да приключи до края на 2002 г. Населението на Ирландия обаче отхвърли договора чрез референдум, проведен на 7 юни 2001 г.

Процедура на одобрение: Съгласно процедурата на одобрение един правен акт може да бъде приложен само тогава, когато Европейският парламент го одобри с абсолютно мнозинство или с относително мнозинство на своите членове. Процедурата между другото се прилага в областите гражданство на ЕС, структурни фондове и фонд за сближаване (кохезионен фонд), при разпоредбите за преките избори, при международни споразумения, както и при присъединяване към Европейския съюз.

Процедура на съвместно вземане на решенията: С въведената в Договора от Маастрихт процедура на съвместно вземане на решенията ? Европейският парламент получи още по-голямо увеличаване на правомощията си в сравнение с другите ? процедури за вземане на решения. Правните актове се създават съгласно една многоетапна процедура между Съвета на ЕС и Парламента. Ако след второто четене в Парламента съществуват различия във възгледите на двата органа, тогава Съветът може да сви-ка посреднически комитет, местата в който са разпределени по равно. Ако и тук не се постигне съгласие, правният акт не може да се издаде против волята на Парламента. След влизане в сила на Договора от Амстердам през 1999 г. много от решенията, които досега се вземаха с квалифицирано мнозинство в Съвета, се приемат според процедурата на съвместно вземане на решенията (чл. 251 от ДЕО).

Процедура на сътрудничество: Процедурата на сътрудничество бе въведена от Единния европейски акт през 1987 г. като нова процедура за сътрудничество между органите на ЕО. Тя предвижда решенията на Съвета да се вземат с квалифицирано мнозинство и по този начин значително допринесе за осъществяването на вътрешния пазар. Същевременно Европейският парламент получи разширени правомощия за участие чрез въвеждането на второ четене. След

влизането в сила на Договора от Амстердам почти всички правни материи, които преди трябваше да се решават съгласно процедура-та на сътрудничество, сега трябва да се вземат според процедурата на съв-местно вземане на решенията, съгласно чл. 251 от ДЕО (? процедура за вземане на решения).

Процесът от Барселона: За да се осигури стабилността в Средиземно-морския район, през ноември 1995 г. държавите от ЕС, както и 12 съседни страни от Средиземноморието съгласуваха на обща конференция Деклара-цията от Барселона (? Средиземноморска политика на ЕС). Тя съдържа три кошници: първата област предвижда политическо партньорство и пар-тньорство в сферата на политиката за сигурност с гарантиране на права-та на човека и на основните политически свободи. В една втора област се цели създаването до 2010 г. на евро-средиземноморска зона за свободна тър-говия. Третата област на декларацията е посветена на подкрепата на соци-алните и културните аспекти, на взаимното уважение на културата и рели-гията. Успехите от конференцията в Барселона поставиха началото на ед-но задълбочено евро-средиземноморско партньорство между ЕС и неговите южни съседи, което бе наречено "процеса от Барселона". В рамките на прог-рамата МЕДА ЕС предоставя 5,35 млрд. евро (2000-2006) за проекти в сре-диземноморските си партньори.

Процесът след Ница: Чрез ? Договора от Ница бяха регулирани марки-ращите бъдещето технически материи за по-нататъшното развитие на Ев-ропейския съюз - но все пак въпросът за по-големи структурни реформи ос-тана отворен. Темите, свързани с него - ясното структуриране на разпре-делението на задачите, опростяването на Договорите, включването на ? Хартата на основните права, както и една умерена роля на националните парламенти - трябва да бъдат дискутирани в рамките на един възможно най-отворен процес до заплануваната през 2004 г. междуправителствена кон-ференция. Този така наречен процес след Ница предвижда една декларация, добавена към Договора от Ница, в която се обсъжда бъдещето на Съюза (? институционални реформи).